

Sid Ball og Border Archery - Historien bag en langbue [1]

Skrevet af : JonJagd til den 16. Nov 2004 - 06:38

BorderArchery [2]

I denne artikel fortæller ejeren af Border Archery Sid Ball om hvordan han begyndte at lave langbuer, og hvordan hans eksperimenter har resulteret i nogle af de bedst skydende langbuer i verden i dag. Det er historien om en persons interesse for og troen på værdien af en tradition og fortsatte bestræbelser på at udvikle bedre og mere elegante buer.

Af Sid Ball, Border, Mellerstain, Scotland

Jeg begyndte at lave langbuer tilbage i 70'erne. Jeg havde læst bøger af Howard Hill og John Schultz om langbuer og hvordan de var bedre til jagt end datidens recurvebuer. Da jeg selv er jæger besluttede jeg mig for at følge deres råd. Jeg lavede langbuer i alle mulige størrelser og udformninger med det mål at designe en langbue, der var lige så hurtig som en god recurve. Det lykkedes dog ikke før end jeg kom til Border. Navnet på den bue var Osprey.

Osprey'en byggede jeg i min garage lige før Ann og jeg købte Border Archery. Det var en hurtig bue med et blødt og jævnt træk, og fra den bue rykkede vi videre mod Griffon'en. En del af processen jeg fandt meget spændende var udvikling af kulfiber. Vi begyndte at bruge de materialer og for første gang blev vi i stand til at lave en langbue, der skød lige så hurtigt som en recurve og havde et næsten lige så jævnt træk.

Hvordan laver man en hurtig langbue

Recurvebuer lagrer mere energi og har kortere og lettere ben. Den eneste måde en langbue kan indhente en recurve er ved at have superlette ben. Buer med refleks i benene, hvad enten det er refleks eller refleks/defleks, giver dig mulighed for at opbygge større stræk og kompression end ved helt lige bueben fordi spidserne bevæger sig længere når man opstrenger og spænder buen. Som følge deraf, er man nødt til at gøre benene tyndere for at opnå den samme styrke, og derved bliver benene lettere. Og heri ligger den store fordel ved bueben med refleks: Bueben med refleks er meget tynde for en given styrke og derfor lette. Det medvirker to ting: For det første bevæger de sig hurtigere og for det andet er det med til at reducere håndshock.

På den måde kom de nye Borderlangbuer The Griffon og The Black Griffon til verden. Hurtigt efter fulgte The Harrier og The Black Harrier, hvor vi var ude efter endnu større stabilitet i skuddet. Med disse designs får vi fordelene fra refleks-defleks-designet, men endnu vigtigere er det, at vi bruger topmoderne materialer med høj ydelse. Harrier'en blev med sit pistolgreb også designet til at kunne fungere som en overgangsbue fra compoundbue til langbue. Håndtaget er noget af det der gør traditionelle langbuer særegne at skyde med, hvorfor pistolgrebet kunne være med at lette overgangen for skytten.

[3] Sid Ball med sin hund Arron. Sid og hans kone Ann har ejet Border Archery siden 1997.

En Black Griffon der fremviser sin reflex-deflex profil.

En Harrier der fremviser sin reflex-deflex profil.

Håndshock er et resultat af vægten af buebenene. Den gamle opfattelse af at buer med refleks har mere håndshock har ikke noget at gøre med selve refleksen men derimod den måde buebenene er udformet på: F.eks. tunge og kraftige spidser. Vores specielle buebenskonstruktion giver ekstremt lette bueben især med Black-versionerne . Resultatet er høj hastighed og minimalt håndshock.

Ulempen er så, at selv om vi indsætter de tungeste træsorter i håndtaget, så vil buerne stadigvæk være for lette for nogle bueskytter. Vi overvejer at indsætte ekstra komposit-materialer i håndtaget for at tilføje ekstra vægt. Buer med håndshock har brug for den ekstra vægt til at absorbere den uudnyttede energi i buen. De ældre designs med konventionelle glasfiberben har håndshock og der indsætter man tunge håndtagssektioner til at reducere håndshocket. I virkeligheden er vores buer lette og de har nærmest ikke noget håndshock. Så hvorfor have den ekstra vægt? De fleste bueskytter håndterer det fint og ser det i stedet som en fordel. John Shultz skrev ofte om buer med smalle bueben, som var lette og meget hurtige. Men dem som holder fast i de gamle forestillinger går stadigvæk efter buer som vejer godt til i hånden. Vores eksperimenter viser imidlertid, at med de nye materialer har buerne ændret sig, så de regler og koncepter der førhen var gældende, er nu mindre relevante end det var den gang.

[4]

Håndtaget på den Black Harrier er lavet med cocobolo.

[5]

Dette billede viser de meget tynde og lette bueben på en Black Harrier.

[6]

En Black Harrier i begyndelsen af trækket.

Del af en tradition

Det er muligt at lave en endnu hurtigere langbue. Men slagkraften i langbuen ligger i traditionen bag, og for mig betyder det, at den skal ligne en langbue. Hvis vi skulle bygge dem endnu hurtigere, ville vi have kombineret den teknologi vi har udviklet i forbindelse med vores lette bueben med endnu kortere bueben. En bue med så korte ben ville have nødvendiggjort en meget længere og kraftigere håndtagssektion. Desuden skulle benene have været bredere for at klare den lille bøjningsradius, som er resultatet af de korte ben (vi har rent faktisk lavet nogle buer af den type). Men vi var interesserede i at forstærke det traditionelle udseende af vores buer, så vi forkastede det design. Vi ville have at vores buer skulle ligne langbuer.

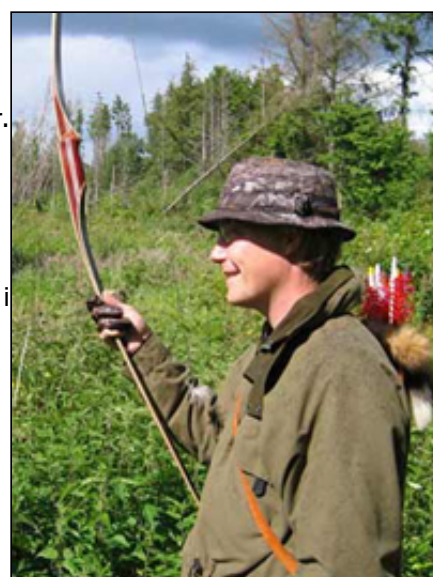
[7] For tiden er der en kraftig bevægelse mod det traditionelle, og det resulterer bl.a. i at mange tilslutter sig den bevægelse uden egentlig at nære den dybe følelse for det alene af den grund, at det er et modefænomen. Mange af dem har en tendens til at fordreje og ændre på tingene. Pilehastighed er en af de elementer. Begæret efter hurtigere og hurtigere buer fordrejer de holistiske "traditionelle" aspekter af bevægelsen. Men igen, hvor har vi balancen?

Hvor Traditionelt er Traditionel? Betyder det at vi skal skyde med buer, der er umedgørlige, langsomme og tunge? Jeg ved ikke hvor balancen ligger, men for os skal en langbue ligne en langbue, og den skal føles som en langbue i hånden. Her i Border Archery er vi orienterede mod at opnå høj hastighed, men med stabilitet som det vigtigste. Vores buer er hurtige og vi vil have at de er og føles traditionelle, så vi har bevidst designet dem til at passe ind i den nuværende opblomstring for traditionel bueskydning. En langbue skal ligne en langbue. Dertil har vi inkorporeret moderne materialer i vores designs og har brugt dem til at maksimere effekten af buen.

The Merlin

I vores nyeste langbue gik vi efter at lancere et endnu mere traditionelt udtryk i forhold til udseendet end The Griffon, men med så meget som muligt af de gode skydeegenskaber fra The Griffon og The Harrier. Vi har døbt denne bue The Merlin.

The Merlin kommer til at bøje lidt anderledes idet buen kun har så meget refleks, at den vil være flad i det henover håndtagssektionen og vil bøje i en traditionel D-form i stedet for et mere "spidst D", som på en bue med meget refleks. The Harrier har endnu mere refleks og er som et resultat deraf endnu mere spids og nærmest trekantet. The Merlin vil have en flad D-form, når den er opstregnet. Vores fordel er, at den vil have superlette ben, hvorfor den vil skyde med en

imponerende hastighed. Sammenlignet med The Griffon, vil den formodentlig være en lille smule langsommere. Benene er en lille smule længere og derfor også en smule tungere, så teoretisk set vil den være en lille smule langsommere og med en lille smule mere håndshock. Jeg har lige skudt med en prototype på 66 tommer og den er meget blød i trækket, så hvorvidt den er meget blød eller MEGET MEGET blød giver vist i sidste ende ikke den store forskel. Forskellen i hastighed mellem The Merlin og The Griffon vil ikke være mere end 2 til 3 fod pr. sekund hvilket svarer til at et pund eller to større træk på fingrene vil udligne den forskel. Buen vil være skyde formidabelt uanset hvordan man ser på det, og den vil i hver en henseende ligne en Traditionel Langbue!

En ustrengt Merlin.

Opstrengt profilen på Borders nye langbue Merlin.

Mange bueskytter har to buer eller flere. Jeg har altid kun skudt med en, da jeg vil skyde præcist, og kun har begrænset tid til rådighed til at træne i. Jeg har altid skudt med en recurve. Jeg synes godt om at gå på buejagt, så jeg skyder med en kort 60 tommer Black Douglas på 65 pund med HEXIV ben. Disse ben er lavet af de samme materialer som Black Griffon og Black Harrier, og derfor skyder denne recurve også meget hurtigere end de fleste recurves. En recurve har korte hurtigt reagerende ben med den fordel af de lagrer mere energi, og når du så bruger de samme materialer som i de hurtige langbuer, gør det bare recurven endnu hurtigere. Du får en bue, der er kort og utrolig jævn i trækket og udnytter materialerne i buen optimalt. Så til jagt var det vejen frem for mig. Nu tror jeg imidlertid at jeg vil skyde med en Merlin også. Kontrasten mellem de to vil blot forhøje glæden ved at skyde i det hele taget.

Der hvor jeg med min recurve er gået efter effektivitet vil jeg ved min Merlin ofre lidt i effektivitet til fordel for skønhed. I den vil jeg have bueben i elm og klar glasfiber i stedet for den sorte T40-fiber, 66 tommer i længden og 60 pund ved 28 tommer træklængde. Når man har vænnet sig til sin bue betyder hastigheden ikke så meget. Forskellen mellem hurtig og meget hurtig eller "very smooth" og "very very smooth" (smooth kan bedst oversættes til noget i retning af "blød og jævn i trækket") er ikke meget når det kommer til stykket.

Ingen fiber

Vores process frem mod mere traditionelt udseende buer har ført os til vores seneste eksperiment med langbuer, hvor vi helt har forkastet brugen af moderne materialer. Vi laver nu en fladbue af bambus og hickory, som vi kalder The Raven. Der er ikke hverken glas- eller kulfiber i denne bue. Denne bue har en rygforstærkning af hickory og bugen er af bambus, hvilket giver en hurtig og solid bue. Den anden prototype er lige blevet lakeret og er snart klar. Vi laver mindre tilpasninger i designet undervejs så den tredje version snart er klar med ændringerne på plads. Vi er begejstrede for begge buer.

Resultater

Selvom skytten er det vigtigste led i kæden når vi taler om præcision, så er det også rimeligt at give buerne en del af æren for gode resultater. Og man må sige at Border buerne har gjort det virkelig godt. En Black Harrier blev nr. 1 i det europæiske IFAA (International Field Archery Association) mesterskab for mænd i Finland 2003 men en Black Griffon blev nr. 2 kun 4 point efter og den blev også nr. 1 hos kvinderne. En estisk kvinde Katrin Virula blev nr. 1 til verdensmesterskabet med en Griffon i USA i år og lavede tre ny verdensrekorder og den skotske kvinde Barbera Campell blev nr. 2 også med en Griffon. Katrin blev nr. 4 blandt alle langbueskytterne, både mænd og kvinder! Det var virkelig noget af en bedrift. The Griffon har også skudt en ny indendørs rekord på 18 meter sidste år af en bueskytte, der hedder Harry Steever. De to skotske herrer som vandt Europamesterskabet kunne ikke deltage i verdensmesterskabet, så der var vist ikke nogen mænd, der skød med Borders nye klasse af langbuer. Selv om buerne hjælper, så er det skytten der skal spænde buen og slippe pilen!

[8]

Rasmus Skjoldman med sin Black Griffon.
Rasmus har vundet DM i feltskydning,
Uggeløse Jagten og mange andre turneringer.

[9]

Jon Jagd med en Black Harrier ved
fuld træklængde.

Links

- [1] <http://www.bueogpil.dk/index.php?name=News&file=article&sid=41>
- [2] <http://www.bueogpil.dk/index.php?name=News&catid=&topic=16>
- [3] <http://www.bueogpil.dk/images/topics/BorderArchery/SidBallDoqLarge.jpg>
- [4] <http://www.bueogpil.dk/images/topics/BorderArchery/HarrierHandleDetailLarge.jpg>
- [5] <http://www.bueogpil.dk/images/topics/BorderArchery/HarrierHandleTopLimblarge.jpg>
- [6] <http://www.bueogpil.dk/images/topics/BorderArchery/JonHarrierStartDrawLarge.jpg>
- [7] <http://www.bueogpil.dk/images/topics/BorderArchery/RasmusBlackGriffonProfilLarge.jpg>
- [8] <http://www.bueogpil.dk/images/topics/BorderArchery/RasmusGriffonFullDrawLarge.jpg>
- [9] <http://www.bueogpil.dk/images/topics/BorderArchery/JonHarrierFullDrawLarge.jpg>